GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 17.10.2014r
nr 4157 podpis MPałec

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 15 października 2014 r.

DSR-IV-0702-11-1-TW/14

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 20.10.14
nr 6082 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 13 sierpnia 2014 r. (znak: BPS/043-61-2653-MPPS/14), dotyczące tekstu oświadczenia złożonego przez senatora Ireneusza Niewiarowskiego podczas 61. posiedzenia Senatu RP, w sprawie osób niepełnosprawnych w rodzinach rolników, uprzejmie informuję:

Zgodnie z art. 3 ust. 1, obowiązującej od dnia 15 maja 2014 r., *ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów* (jest to ustawa realizująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r.), w przypadku, gdy o zasiłek dla opiekuna ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników lub domownicy, w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403, 1623 i 1650), świadczenie to przysługuje odpowiednio:

1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
2) małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zgodnie z ust. 2 ww. artykułu, zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa w ust. 1, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie

fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Przy ustalaniu prawa do zasiłku dla opiekuna, w przypadku zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy przez rolnika, małżonka rolnika lub domownika, ww. oświadczenie może dotyczyć zarówno okresu od dnia wejścia w życie *ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów*, jak i okresu od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ww. ustawy, za które dana osoba ubiega się o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna.

W świetle powyższej regulacji, fakt zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestania wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, rolnik, małżonek rolnika lub domownik rolnika, potwierdza ww. oświadczeniem składanym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Jednocześnie należy wskazać, że w ustawie *o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów*, jak i w *ustawie o świadczeniach rodzinnych*, nie wprowadzono definicji zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego ani definicji zaprzestania wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, ani nie odesłano w tym zakresie do innych aktów prawnych.

W związku z powyższym, ocenę, czy dany rolnik, małżonek rolnika, domownik, zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, czy też nie, ustawodawca pozostawił rolnikowi, małżonkowi rolnika, domownikowi. Przepisy *ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych,* nie przewidują innej drogi dowodowej na ww. okoliczność, niż opisane wyżej oświadczenie. Analogiczne regulacje zawarte są w obowiązującym od dnia 15 maja 2014 r. art. 17b *ustawy o świadczeniach rodzinnych,* dotyczącym przyznawania rolnikom, małżonkom rolników i domownikom rolników specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego.

Oznacza, to, że aby rolnik, małżonek rolnika, domownik, mógł ubiegać się o specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie pielęgnacyjne, tj. świadczenia przyznawane w związku z zakończeniem aktywności zawodowej spowodowanym koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, musi zaprzestać prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy – co potwierdza stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Ponadto, za osoby otrzymujące zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie pielęgnacyjne, co do zasady opłacane są z budżetu państwa składki do ZUS-u na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (zgodnie z art. 6 ust. 2a-c *ustawy o systemie ubezpieczeń*

społecznych). Dotyczy to również rolników, małżonków rolników i domowników jeśli otrzymują ww. świadczenia. Istotne jest jednak, że ww. składki nie są opłacane do ZUS jeśli osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów.

W związku z powyższym, jeśli rolnik, małżonek rolnika, domownik, otrzymujący ww. świadczenie w związku z zaprzestaniem prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, podlegałby jednocześnie obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w KRUS (na podstawie *ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników*), to do ubezpieczenia do ZUS-u nie zostanie zgłoszony. Jeśli zaś obowiązkowemu ubezpieczeniu w KRUS nie będzie podlegał, to zgodnie z przepisami *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe będą za niego opłacane ze środków budżetu państwa do ZUS-u.

Osoby otrzymujące zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenia pielęgnacyjne, a więc także rolnicy, małżonkowie, rolników, domownicy, co do zasady mają także opłacane z budżetu państwa (na podstawie przepisów *ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*) składki na ubezpieczenie zdrowotne, chyba, że są już ubezpieczone zdrowotnie z innego tytułu.

Przepisy *ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników*, nie należą do właściwości Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Rozstrzygnięcie, czy dana osoba podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w KRUS na podstawie *ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników*, należy do kompetencji KRUS.

Także zajęcie wiążącego stanowiska, czy zaprzestanie przez rolnika, małżonka rolnika, domownika prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, potwierdzone opisanym wyżej oświadczeniem złożonym w gminnym organie właściwym w celu uzyskania zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego, na gruncie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma wpływ na jego prawo do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w KRUS, należy do kompetencji KRUS i do KRUS osoba zainteresowana w każdym czasie mogła i może zwrócić się z ewentualnymi pytaniami w tej sprawie.

Należy jednak zauważyć, że treść komunikatu zamieszczonego na stronie internetowej KRUS (http://www.krus.gov.pl/komunikaty/dokument/artykul/wazne-dla-osob-ubiegajacych-sie-o-przyznanie-zasilku-dla-opiekuna-specjalnego-zasilku-opieku/), dotyczącego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, na podstawie, *ustawy o ubezpieczeniu społecznym*

rolników, wskazuje, że złożenie przez rolnika, jego małżonka lub domownika, ubiegającego się o przyznanie zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego albo świadczenia pielęgnacyjnego oświadczenia o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego lub wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, wskazuje na niespełnianie przez te osoby warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ww. *ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników*. Jeśli, zgodnie z ww. stanowiskiem KRUS, osoba ubiegająca się/otrzymująca zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy albo świadczenie pielęgnacyjne, w związku z zaprzestaniem prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, zostanie wyłączona z ubezpieczeń społecznych w KRUS na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, to w ramach otrzymywanego zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego albo świadczenia pielęgnacyjnego, gminny organ właściwy przyznający ww. świadczenia powinien zgłosić ją do ubezpieczeń emerytalnego, rentowego i zdrowotnego do ZUS i ze środków budżetu państwa opłacać składki na ww. ubezpieczenia.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że świadczenia rodzinne, a także zasiłek dla opiekuna, są świadczeniami przyznawanymi na wniosek osoby zainteresowanej, a nie z urzędu i do osoby zainteresowanej należy decyzja, czy o dane świadczenia chce się ubiegać, czy też nie. Jest to istotne zwłaszcza biorąc pod uwagę wpływ zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, na prawo do ubezpieczenia w KRUS na podstawie ww. ustawy *o ubezpieczeniu społecznym rolników* wskazany w ww. komunikacie KRUS.

Konieczność uregulowania kwestii prawa rolników, małżonków rolników, domowników do zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego, zrealizowana w drodze obowiązujących od 15 maja 2014 r. zapisów art. 3 ust. 1 i 2 *ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów* oraz w art. 17b *ustawy o świadczeniach rodzinnych*, wynikała z treści uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 grudnia 2012 r. (sygn. akt. I OPS 5/12) – w uchwale tej, NSA stwierdził, że świadczenia pielęgnacyjnego nie może otrzymywać rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, gdyż jest w takim przypadku osobą aktywną zawodowo.

Gdyby opisane wyżej, jednolite regulacje nie zostały wprowadzone, to obecnie wciąż miałyby miejsce przypadki, które miały miejsce po publikacji ww. uchwały NSA, tj. jedne gminy przyznawałyby rolnikom świadczenie pielęgnacyjne i w konsekwencji także zasiłek dla opiekuna, a inne gminy wciąż stosowałyby uchwałę NSA i odmawiałyby przyznania rolnikom świadczenia pielęgnacyjnego i w konsekwencji także zasiłku dla opiekuna.

W świetle powyższej uchwały NSA, wiążącej dla Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, nie jest możliwe przywrócenie/wprowadzenie rozwiązania w wyniku którego, rolnicy, małżonkowie rolników, domownicy, którzy nie zaprzestali prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, mogliby otrzymywać specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, tj. świadczenia dla nieaktywnych zawodowo opiekunów osób niepełnosprawnych.

Ponadto uprzejmie informuję, że właściwe w sprawie ewentualnych zmian w *ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników,* np. w wyniku których rolnicy, małżonkowie rolników i domownicy, mogliby zachować prawo do ubezpieczenia w KRUS pomimo złożenia opisanego wyżej oświadczenia o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywania w nim pracy, jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, do którego kompetencji należy ww. ustawa.

Z poważaniem

MINISTER

z up.

Elżbieta Seredyn
Podsekretarz Stanu